

Bevarandeplan för Natura 2000-området SE0240074 Mantorp

Länstyrelsen
Örebro län

Natura 2000

Natura 2000 är ett ekologiskt nätverk av värdefulla naturområden inom EU som skapades för att hejda utrotning av vilda djur och växter och att bevara deras livsmiljöer. Utpekande av Natura 2000-områden bygger på krav som finns i EUs fågeldirektiv och art- och habitatdirektiv. Alla medlemsländer ska peka ut områden dels för fåglar som anges i EUs fågeldirektiv, dels för naturtyper och arter som anges i art- och habitatdirektivet. Genom nätverket av Natura 2000-områden säkerställs livsmiljöer och arter inför framtiden. Varje land är skyldigt att bevara utpekade naturtyper och arter i landets Natura 2000-områden. I fågeldirektivet och habitatdirektivet listas 170 naturtyper och sammanlagt cirka 900 växt- och djurarter som särskilt värdefulla. I Örebro län finns 28 av dessa naturtyper. Taiga, slätterängar i låglandet och högmossar är några exempel på utpekade naturtyper i vårt län. I länet ingår 43 arter i fågeldirektivet och 25 arter ingår i habitatdirektivet. Exempel på arter som ingår fågeldirektivet är havsörn, trana och tjäder och exempel på arter i habitatdirektivet är läderbagge, större vattensalamander, asknätfjäril och guckusko.

Bevarandeplaner

För varje Natura 2000-område ska det finnas en bevarandeplan (eller skötselplan) med bevarandesyfte, bevarandemål och beskrivningar av de naturtyper och arter som ska bevaras och bidra till gynnsam bevarandestatus. Även hot mot Natura 2000-området och behov av bevarandeåtgärder, t.ex. skydd eller skötsel, ska beskrivas. Informationen ska tydliggöra inriktningen på förvaltningen av området och ligga till grund för tillståndsprövningar enligt miljöbalken. Bevarandeplanen fastställs av Länsstyrelsen, som även är ytterst ansvarig för att målsättningen med området uppfylls. Bevarandeplanen revideras när ny kunskap tillkommer eller när förutsättningar ändras; den är ett så kallat "levande dokument".

Bevarandeplanen är inte ett juridiskt bindande dokument. För formell reglering av skydd eller skötsel kan andra beslut behövas, t.ex. beslut om bildande av naturreservat.

Tillståndsplikt och samråd

För att inte skada naturvärden krävs tillstånd för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Det kan även gälla åtgärder utanför Natura 2000-området. Detta regleras i miljöbalken (7 kap. 27-29§§). Då det kan vara svårt att avgöra vilka åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka naturvärden behöver man samråda med Länsstyrelsen före genomförandet. Vid skogsbruksåtgärder hålls samråd med Skogsstyrelsen.

Bevarandeplan för Natura 2000-området SE0240074 Mantorp

Kommun: Örebro

Områdets totala areal: 134 ha

Bevarandeplanen uppdaterad av Länsstyrelsen: 2017-02-22

Bevarandeplanen fastställd av Länsstyrelsen: 2017-03-20

Markägarförhållanden: Staten och privat

Regeringsbeslut, historik: SPA: Nej, pSCI: 1998-01-01, SCI: 2005-01-01, SAC: 2011-03-01, regeringsbeslut M2010/4648/Nm

Naturtyper och arter som ska bevaras i området

Naturtyper och arter enligt art- och habitatdirektivet:

7160 - Källor och källkärr

7230 - Rikkärr

9010 - Taiga

9050 - Näringsrik granskog

9080 - Lövsumpskog

91D0 - Skogsbevuxen myr

1973 - Hällebräcka, *Saxifraga osloensis*

Bevarandesyfte

Det överordnade bevarandesyftet för Natura 2000-nätverket är att bidra till bevarandet av biologisk mångfald genom att bibehålla eller återskapa gynnsam bevarandestatus för de naturtyper och arter som omfattas av EUs fågeldirektiv eller art- och habitatdirektiv. För det enskilda Natura 2000-området är det överordnade syftet att bevara eller återställa ett gynnsamt tillstånd för de naturtyper eller arter som utgjort grund för utpekandet av området.

Prioriterade bevarandevärden

Mantorps främsta naturvärden är den stora rikedom av sällsynta orkidéer och marksvampar. Hällebräcka finns på några platser i området. En annan intressant art är bombmurklan som har en rik förekomst.

Motivering

Mantorpskogen utgörs av ett mosaikartat landskapsavsnitt av myr och barrskog på kalkberggrund. Skogen har lång kontinuitet och floran är exceptionellt rik. Området är av riksintresse för naturvärden och för säkerställandet av den biologiska mångfalden i Örebro län är bevarandet av denna skogstyp grundläggande. Naturvärdena i det aktuella området kräver ett omfattande skydd vilket reservatsskyddet långsiktigt utgör.

Prioriterade åtgärder

Enligt gällande skötselplan ska vegetationen inom området i huvudsak tillåtas utvecklas fritt mot naturskog och myrarnas naturstadier. Med tanke på den historiska markanvändningen i området och de många gånger hävdbetingade naturvärdena, bör en inventering med efterföljande analys göras för att kunna avgöra om delar av reservatet har naturvärden som kräver hävd och ljusöppenhet. Reservatsbeslutet kan därefter utvecklas så att skogsbete och slätter blir möjligt att utföra i reservatet, även om delar av området även fortsättningsvis lämnas för fri utveckling.

Beskrivning av området

Naturreseptatet Mantorpskogen ligger i ett höjdområde. Områdets norra och högst belägna del intas av sura bergarter medan ett stråk av urbergskalk övertvårar området från öster till väster. På höjderna växer barrblandskogar och i sänkorna ligger kärr och mossar. Beståndsåldern är hög och de försiktiga skogsuttagen har medfört en god skoglig kontinuitet. Myrfläckarna ligger skilda från varandra och mellan dem finns skogsmark. Vid Kilbergsmossen, som är den största av myrarna, finns inslag av små tallmossar. Artsammansättningen är rik och varierad. Det botaniskt mest intressanta är fynden av det lilla knottblomstret, en orkide som är på stark tillbakagång i Sverige. Bland övriga arter i fältskiktet kan bl.a. gräsull, myggblomster och slätterblomma nämnas. I sydvästra delen finns en mindre gransumpskog med grova granar och bollvitmossa i bottenskiktet. Skogsbete har bedrivits i området och en våtmark i områdets östra del, Kruskärret, har varit uppodlad men är nu på väg att växa igen. I anslutning till kalkstråket har några små skärpningar företagits. Torvtäkt i liten skala har vidare bedrivits på ett par ställen. En skogsbilväg har anlagts in i området med utgångspunkt i Sjägesta. Genom områdets historiska markanvändning samt dess topografiska, hydrologiska och markkemiska variation, har förutsättningar för en rik biologisk mångfald uppstått. Mantorpsområdet erbjuder goda möjligheter för tillflykt och spridning av den flora och fauna som är knuten till naturskogar och myrmarker, och som idag hotas av det moderna skogsbruket.

Bevarandeåtgärder

Gällande regelverk

- Det krävs tillstånd för att bedriva verksamheter eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Tillstånd krävs inte för verksamheter och åtgärder som direkt hänger samman med eller är nödvändiga för skötseln och förvaltningen av det berörda området (7 kap 28 a § miljöbalken).
- Området är skyddat som naturreseptatet enligt 7 kap 4§ miljöbalken. Naturreseptatet heter Mantorpskogen och har samma utbredning som Natura 2000-området.
- 1973 Hällebräcka:
Hällebräcka är fridlyst enligt artskyddsförordningen och betecknas med N i artskyddsförordningens bilaga 1. Vilt levande exemplar av arten är fridlyst enligt 7§ Artskyddsförordningen vilket innebär att det är förbjudet att avsiktligt plocka, samla in, skära av, dra upp med rötterna eller förstöra arten i naturen. Förbudet gäller alla stadier i artens livscykel.

Skötselåtgärder

- 9010 Taiga:
Fri utveckling.
- 7160 Källor och källkärr:
Fri utveckling.
- 9050 Näringsrik granskog:
Fri utveckling.
- 7230 Rikkärr:
Fri utveckling (fältkontroll bör göras för att få en uppfattning om äldre dikens funktionalitet liksom kärrets igenväxningsgrad).
- 91DO Skogbevuxen myr:
Fri utveckling.
- 9080 Lövsumpskog:
Fri utveckling.
- 1973 Hällebräcka:
Vid behov ska hållmarkerna röjas.

Uppföljning av naturtyper och arter

Länsstyrelsen ansvarar för att uppföljning av bevarandemål genomförs. Uppföljningen ska ske enligt de manualer för skyddade områden som har tagits fram av Naturvårdsverket. Mätbara mål, så kallade målindikatorer, ska registreras i databasen SkötselDOS. Dessa målindikatorer följs sedan upp. Målsättningen är att kunna se om de bevarandemål som satts upp i bevarandeplaner och skötselplaner uppfylls, att skötseln fungerar och att Natura 2000 - naturtyperna och arterna har gynnsamt tillstånd.

Naturtyper och arter enligt art- och habitatdirektivet

7160 - Källor och källkärr

Areal: 0,48 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Källor och fattiga-intermediära källkärr som påverkas av ständigt strömmande mineralrikt grundvatten. Små källbäckar kan förekomma. Källmiljön och källbäckarna karakteriseras av jämn och låg vattentemperatur. Den källpåverkade vegetationen är särpräglad och förekommer ofta fläckvis vid källan och bäckarna. Även de fattigaste varianterna av intermediär källkärrsvegetation som domineras av skapaniaarter och klyvbladvitmossa ingår i habitatet. I källorna eller källmyrarna kan järnockrabildning förekomma (nordliga järnockrakärr). Torvdjupet kan understiga 30 cm. Morfologiska strukturer i torven är sällsynt och utgörs i så fall av mindre sträng- och flarkebildningar samt källkupoler. Habitatet är vanligtvis litet och inkluderar både solexponerade och beskuggade källmiljöer. Trädsiktet kan ha en krontäckning mellan 0-100%. Källmiljöerna har en speciell flora och fauna som varierar med mineralsammansättning och krontäckningsgrad. Vartefter påverkan av källflödet avtar övergår vegetationen successivt i annan myr- eller sumpskogsvegetation. Habitatet förekommer framför allt i den boreala regionen.

Bevarandemål

Arealen 7160 Källor och källkärr skall vara minst 0,48 ha. Det skall finnas ständig tillgång på framspringande källvatten med hög mineralhalt. Naturtypens fortlevnad med naturlig variation av strukturer/formelement (ex. källdråg, källkupoler) och vegetation förutsätter intakt av hydrologiska förhållanden och en opåverkad hydrokemi. Detta inkluderar att torv inte oxideras som en följd av antropogena ingrepp utan endast som en eventuell följd av naturliga förändringar. I öppna källor och källkärr kan hävd i form av återkommande röjningar, slåtter eller extensivt bete vara en förutsättning för att naturtypens naturvärden knutna till den öppna miljön ska bibehållas. Även det strömmande vattnet kan stå för en naturlig störning som upprätthåller den öppna miljön. Det ska finnas följande typiska arter: bäckbräsma, gullpudra och skärmstarr.

Negativ påverkan

- Befintliga och tidigare genomförda ingrepp i form av dikning och andra markavvattnande åtgärder liksom dämning påverkar naturtypens hydrologi och hydrokemi, vilket kan ge konsekvenser på vegetation och torvbildning samt torvnedbrytning. Effekterna kan vara uttorkning ökad igenväxning och erosion.
- Torvbrytning är ett hot som riskerar att öka i takt med efterfrågan på torv som energikälla och jordförbättringsmedel.
- Skogsbruk; avverkning, körning och andra åtgärder påverkar hydrologi, lokalklimat och markstruktur. Den mycket blöta miljön är extra känslig för sönderkörning. Avverkning av närliggande fastmarksskog kan orsaka läckage av näringsämnen.
- Spridning av kalk, aska eller gödningsämnen ger drastiska förändringar på vegetationens artsammansättning. Motsvarande spridning av kemiska substanser i naturtypens närhet kan också skada genom luftburen deposition eller genom transport med tillrinnande vatten.
- Ökad våtdeposition av kväve kan påverka naturtypen och öka igenväxningstakten.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet är okänt. Naturtypen har karterats genom flygbildstolkning. Det är osäkert om naturtypsklassingen är riktig. En fältinventering behöver göras. Det kärr som klassats som källkärr ligger i sydvästra delen av området strax väster om den sk tobaksstenen. Här finns äldre uppgifter om förekomst av knottblomster. Det kan även finnas andre delar i Mantorp som bör klassas som naturtypen källor och källkärr. Gullpudra som är en karaktärsart för källkärr finns rapporterad på ett flertal andra ställen i Mantorp.

7230 - Rikkärr

Areal: 5,35 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Minerotrofa myrar och rika källmiljöer oavsett lutning och förekomster av morfologiska strukturer, där ständig tillförsel av baskatjonrikt vatten från omgivningen sker. Detta medför att pH-värdet i myren vanligen är 6 eller högre. Habitatets utbredningsområde överensstämmer med områden där berggrunden och/eller jordtäcknet är rikt på baskatjoner, vanligtvis kalcium. Rikkärren är generellt oligotrofa-mesotrofa och näringsbegränsade då kalcium komplexbinder fosfat. Torvdjupet är ofta grundare än i fattigare myrar och kan understiga 30 cm, men bottenskiktet byggs upp av rikkärrensindikerande brunmossor (t ex släktena *Scorpidium* och *Campylium*) eller i vissa fall vitmossor. Morfologiska strukturer i torven utgörs i de fall de förekommer av tubbildning, mindre sträng- och flarkbildningar och källkupoler. Både öppna och trädklädda rikkärr inkluderas i habitatet, vilket kan ha en krontäckning av 0-100%. Vegetationen domineras av olika halvgräs och örter. Rikkärren har en speciell flora och fauna som varierar med t ex krontäckningsgrad, kalkhalt och näringsförhållanden.

Tre undergrupper kan urskiljas:

- Öppna hävdade rikkärr (krontäckning 0-30%)
- Öppna ohävdade rikkärr (krontäckning 0-30%)
- Trädklädda och videbevuxna rikkärr (krontäckning 30-100%)

I Mantorp är Kilbergsmossen till stor del klassad som rikkärr. Rikkärret är ohävdad och delvis öppet men igenväxande.

Bevarandemål

Arealen av 7230 Rikkärr ska vara minst 5,35 hektar. Våtmarkens hydrologi ska vara ostörd och det ska inte finnas några avvattande eller tillrinnande diken eller körspår som medför negativ påverkan. Grundvattenytan ska variera naturligt och vara hög under större delen av året. Området ska vara välhävdad av antingen bete eller slåtter (vilket för naturtypens del i Mantorp förutsätter förändring av den nuvarande skötselriktningen). Störningar som orsakar positiva effekter kan förekomma som t ex periodvis översvämning, tramp, bäverdämmen etc. Kärret ska vara öppet utan indikation på att det sker igenväxning av vass, buskar eller träd eller annan vegetation med en krontäckning på 0-30%. Vegetationen är karakteristisk för naturtypen och artrik. Bottenskiktet ska domineras av brunmossor. Negativa indikatorarter såsom vass och blåttåtel ska endast förekomma i begränsad utsträckning. Vedartad igenväxningsvegetation ska inte förekomma. Typiska arter av följande såsom: gräsull, slåtterblomma och knottblomster.

Negativ påverkan

- Befintliga och tidigare genomförda ingrepp i form av dikning och andra markavvattnande åtgärder liksom dämning påverkar naturtypens hydrologi och hydrokemi, vilket kan ge konsekvenser på vegetation och torvbildning samt torvnedbrytning. Effekterna kan vara uttorkning, ökad igenväxning och erosion.
- Skogsbruk, avverkning, körning och andra åtgärder påverkar hydrologi, lokalklimat och markstruktur. Den blöta miljön är känslig för sönderkörning. Avverkning av närliggande fastmarksskog kan orsaka läckage av näringsämnen.
- Spridning av kalk, aska eller gödningsämnen ger drastiska förändringar på vegetationens artsammansättning. Motsvarande spridning av kemiska substanser i närheten kan också skada naturtypen genom luftburen deposition eller genom transport med tillrinnande vatten.
- Ökad våtdeposition av kväve kan påverka naturtypen och öka igenväxningstakten.
- Samhällsbyggande med nya kommunikationsleder, anläggningar etc kan direkt eller indirekt förstöra eller orsaka skada på naturtypen.
- Anläggning av skogsbilvägar över eller i närheten av naturtypen kan förutom påverkan på den fysiska miljön påverka hydrologin och/eller hydrokemin i ett område.
- Många rikkärr med hävdgynnad flora hotas av igenväxning eller är under igenväxning pga av upphörd hävd. Problemet är störst i Sydsverige och beror vanligtvis på ändrad markanvändning och nedläggning av jordbruk.
- Alltför intensivt bete med tillhörande tramp kan skada rikkärr.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet är inte gynnsamt (igenväxande).

9010 - Taiga

Areal: 17,52 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Naturreseptatet Mantorpsskogen ligger i ett höjdområde. Områdets norra och högst belägna del intas av sura bergarter medan ett stråk av urbergskalk övertvårar området från öster till väster. På höjderna växer barrblandskogar och i sänkorna ligger kärr och mossar. Beståndsåldern är hög och de försiktiga skogsuttagen har medfört en god skoglig kontinuitet. I sydvästra delen finns en mindre gransumpskog med grova granar och bollvitmossa i bottenskiktet. Skogsbete har bedrivits i området. Mantorpsområdet erbjuder goda möjligheter för tillflykt och spridning av flora och fauna knuten till myrmarker och av den flora och fauna som är knuten till naturskogar och som hotas av det moderna skogsbruket.

Bevarandemål

Arealen 9010 Taiga ska vara minst 17,52 hektar. Småskaliga naturliga processer, t. ex. åldrande, avdöende och omkullfallna träd och luckbildning, liksom periodvisa omvälvande störningar, t.ex. insektsangrepp, översvämning, stormfällning eller brand ska påverka skogens dynamik och struktur. Skogen ska bestå av olika trädarter till följd av naturlig störningsdynamik och succession. Direkt efter omvälvande störningar ska det finnas öppen och glest beskogad mark med döda träd samtidigt som karaktäristiska pionjärträdarter och typiska arter ska etablera sig. Skog med högre krontäckning ska utvecklas och barrträd ska kunna dominera i sena successionsstadier. Trädsiktet ska vara olikåldrigt och flerskiktat. Det ska finnas följande typiska arter: ullticka, kattfotslav, gammelgranslav och bollvitmossa.

Negativ påverkan

- Bedriva skogsbruk och anlägga skogsbilvägar inom och i närheten av habitatet.
- Ingrepp i närliggande områden i form av dikning och andra markavvattnande åtgärder kan påverka habitatets hydrologi och hydrokemi på ett negativt sätt.
- Accelererande inväxt av livskraftig gran i skogsmiljöer som tidigare präglats av löv, tall- eller blandskogsdominans.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet är gynnsamt.

9050 - Näringsrik granskog

Areal: 53,57 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Naturtypen förekommer ofta på basisk berggrund och i södra Sverige ofta på mullrik brunjord. Naturtypen är näringsrik och torr-blöt och översilning kan förekomma. Naturtypen ligger ofta i sänkor, på dalbottnar eller i sluttningar med finsediment och/eller rörligt markvatten men kan även förekomma på flack mark. Trädskiktets krontäckningsgrad är normalt 50-100%, och gran utgör minst 50% av grundytan. Utöver gran kan samtliga inhemska trädslag förekomma. Fältskiktet är i huvudsak präglad av näringsrika förhållanden och är välutvecklat och artrikt. Det finns både en högört- och en lågörtvariant. Epifytfloran kan vara rik. Där grundvattenytan ligger högt och där genomsilning eller översilning av marken äger rum är faunan av ryggradslösa djur och floran särskilt rik.

Framförallt västra och södra delen av Mantorp består av näringsrik granskog.

Bevarandemål

Arealen av Näringsrik granskog (9050) ska vara minst 53,57 hektar. Småskaliga naturliga processer, som t. ex. trädens föryngring, åldrande och avdöende samt omkullfallna träd och luckbildning ska påverka dynamik och struktur. Naturliga hydrologi och grundvattennivåer som skapar markfuktighet (alternativt rörligt markvatten) ska påverka dynamik och struktur. Barrträd ska utgöra ett påtagligt inslag. Ädellövträd ska utgöra ett måttligt inslag. Lövträd ska utgöra ett påtagligt inslag (i hela eller delar av området). Krontäckningen ska variera mellan tätare och glesare beskogad mark. Trädskiktet ska vara olikåldrigt och flerskiktat. Det ska finnas följande strukturer/substrat: gamla träd (enstaka); liggande död ved och stubbar (enstaka); död ved i olika former inklusive levande träd med döda träddeklar (enstaka). Blommande örter, buskar och träd ska utgöra ett måttligt inslag i hela eller delar av området. Det skall finnas följande typiska arter: blåsippra, tibast, bombmurkla, brandtaggschamp, gul taggschamp.

Negativ påverkan

- Avverkning, röjning, gallring utgör hot genom att lämpliga strukturer förstörs eller borttages. Även åtgärder i intilliggande områden kan vara skadliga genom att de påverkar lokalklimatet i beståndet av intresse. Undantag kan finnas där åtgärden syftar till att utveckla något annat naturvärde.
- Produktionshöjande åtgärder i skogsbruket, exempelvis gödsling, markberedning, plantering och användandet av främmande trädslag.
- Markskador och dikning. Förutom den mekaniska skadan kan hydrologin påverkas och naturmiljön förändras. Detta gäller större markskador, medan tramp sällan är negativt.
- Fragmentering. I den mindre skalan kan exempelvis skogsbilvägar leda till fragmentering av vissa organismers populationer, medan andra organismer påverkas negativt när skogsbestånden blir alltför isolerade i landskapet.
- Nedfall av kemiska ämnen. Vissa kemiska ämnen har förmågan att direkt skada organismer, men kan också påverka hela naturmiljön. Så har till exempel vissa kväveföreningar den effekten att de är skadliga för svampar och lavar, samtidigt som de kan vara gödande och ge förändringar i vegetationen. Andra skadliga ämnen är svavel- och metallföreningar.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet är okänt.

9080 - Lövsumpskog

Areal: 7,1 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Naturtypen förekommer på näringsrik mark som är fuktig-blöt. Det finns en påverkan från högt grundvatten och översvämning sker normalt årligen. Naturtypen finns på mineraljord, tunna torvtäckten och i vissa fall även på torvmark av löv-kärrstorv/vasstorv. Trädskiktets krontäckningsgrad är normalt 50-100%, och ask/triviallöv (var för sig eller tillsammans) med undantag av fjällbjörk utgör minst 50% av grundytan. I södra och mellersta delarna av landet utgörs trädskiktet ofta av klibbal och ibland ask. Längre norrut finns mest gråal och glasbjörk och allra längst i norr även asp. Videarter kan förekomma i både träd- och buskskikt. Gran är ett vanligt inslag i naturtypen.

I Mantorp är västra delen av Kilbergsmossen klassad som lövsumpskog.

Bevarandemål

Arealen 9080 Lövsumpskog ska vara minst 7,1 ha hektar. Småskaliga naturliga processer, som t. ex. åldrande, avdöende och omkullfallna träd och luckbildning ska påverka skogens dynamik och struktur (i hela eller delar av området). Naturlig hydrologiska processer mark/våtmarker/vattenmiljöer ska påverka skogens dynamik och struktur (i hela eller delar av området). Lövträd ska utgöra ett dominerande inslag (i hela eller delar av området). Krontäckningen ska kunna variera mellan tätare och glesare beskogad mark. Det ska finnas gamla träd och föryngring av nya träd som efterträdare av följande trädarter: al (tämligen allmänt förekommande); ask (tämligen allmänt förekommande). Trädskiktet ska vara olikåldrigt och flerskiktat. Det ska finnas följande strukturer/substrat: gamla träd (tämligen allmänt förekommande); liggande död ved och stubbar (tämligen allmänt förekommande); stående döda eller döende träd (tämligen allmänt förekommande). Fuktig till blöt mark, t.ex. vid stränder/våtmarker/surdrag/källor/utströmningsområden, ska utgöra ett dominerande inslag (i hela eller delar av området). Vindskyddade skogsmiljöer med en hög och jämn luftfuktighet ska utgöra ett dominerande inslag (i hela eller delar av området). Gran, buskar och sly/ungträd ska inte tillåtas ta överhanden eller skada de biologiskt gamla och värdefulla träden i området. Det ska finnas följande (typiska och karaktäristiska) arter: missne, korallrot, gullpudra.

Negativ påverkan

- Avverkning, röjning, gallring, städning utgör hot genom att lämpliga strukturer förstörs eller borttages. Även åtgärder i intilliggande områden kan vara skadliga genom att de påverkar lokalklimatet i beståndet av intresse. Undantag kan finnas där åtgärden syftar till att utveckla något annat naturvärde.
- Produktionshöjande åtgärder i skogsbruket, exempelvis gödsling, markberedning, plantering och användandet av främmande trädslag.
- Invasion av gran och främmande trädslag.
- Störd hydrologi genom t. ex. dikning är särskilt allvarlig då naturtypen i hög grad får sin karaktär av det mer eller mindre permanent höga vattenståndet. Större markskador kan förutom rena mekaniska skador även medföra att hydrologin påverkas med följd att naturmiljön ändras.
- Fragmentering. I den mindre skalan kan exempelvis skogsbilvägar leda till fragmentering av vissa organismers populationer, medan andra organismer påverkas negativt när skogsbestånden blir alltför isolerade i landskapet.

- Nedfall av kemiska ämnen. Vissa kemiska ämnen har förmågan att direkt skada organismer, men kan också påverka hela naturmiljön. Så har till exempel vissa kväveföreningar den effekten att de är skadliga för svampar och lavar, samtidigt som de kan vara gödande och ge förändringar i vegetationen. Andra skadliga ämnen är svavel- och metallföreningar.
- Brist på dynamik. Flera av arterna knutna till naturtypen förekommer ofta bara i några få stadier i skogens utveckling. Om de dynamiska krafterna inte får verka kan det i landskapet uppstå brist på något av dessa stadier, med följd att de ingående arternas habitat försvinner. Detta gäller bland annat klimat- och väderfenomen och utbrott av vissa skadeorganismer.
- Älg och annat vilt kan förhindra föryngring av lövträden.
- Nya sjukdomar och skadeorganismer som redan är införda eller har potential att bli ett problem om de införs.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet är okänt.

91D0 - Skogsbevuxen myr

Areal: 10,53 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Naturtypen förekommer på myrar (> 30 cm djupt torvtäcke) som är fuktig–blöt med högt liggande grundvattenyta. Näringsförhållandena är näringsfattiga–intermediära. Trädskiktets krontäckningsgrad är 30-100%. Trädslagsblandningen varierar med myrtyp och näringsförhållanden men glasbjörk, tall och gran är vanliga trädslag.

Kallmossen i väster, liksom gransumpskogen i sydvästra delen och en våtmark i östra delen har klassats som skogsbevuxen myr.

Bevarandemål

Arealen 91D0 Skogsbevuxen myr ska vara minst 10,53 ha. Våtmarkens hydrologi ska vara ostörd och det ska inte finnas några avvattande eller tillrinnande diken eller körspår som medför negativ påverkan. Våtmarken ska ha ett olikåldrigt och flerskiktat trädskikt av främst tall, glasbjörk och gran. Krontäckningen ska vara minst 30%. Småskaliga naturliga processer såsom åldrande, avdöende och omkullfallna träd och luckbildning, liksom periodvisa omvälvande störningar, t.ex. insektsangrepp, översvämning, stormfällning eller brand ska påverka skogens dynamik och struktur. Bottenskiktet ska domineras av vitmossor och risvegetation. Det ska finnas följande typiska arter: bollvitmossa, glasbjörk, tall, skvattram.

Negativ påverkan

- Markavvattningsföretag och dämningar i närliggande våtmarks- eller fastmarksmiljöer kan ge en negativ påverkan på myrar och mossar.
- Anläggandet av skogsbilvägar över eller i närheten av habitatet kan medföra att hydrologin eller hydrokemin i området förstöras.
- Skogsbruk och andra företag som innebär att fastmarksholmar och närliggande fastmark avverkas kan innebära att näringsämnen läcker ut på myren.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet är okänt.

1973 - Hällebräcka, *Saxifraga osloensis*

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Hällebräcka är en ettårig art som kräver konkurrensfria miljöer för att växa. Många av förekomsterna är intill och på hållar i betesmarker, miljöer som hålls fria från konkurrens genom kreaturstramp och torka. Tillfälliga förekomster i vägslänter, mindre täkter etc. är inte ovanliga där det är tätt mellan lokalerna. Arten är starkt kalkgynnad och den kan finnas i områden med skiffer, kalk eller granit med kalkrikt jordtäcke. Arten förekommer även på strandhällar i delar av sitt utbredningsområde. På dessa lokaler är det främst årsmånen som styr antalsvariationen mellan åren. Det krävs ett någorlunda snötäcke under vintern i kombination med en fuktig vår/försommar så att inte de unga plantorna fryser ihjäl respektive torkar ihjäl innan de hinner blomma och gå i frukt.

Fynden av hällebräcka har gjorts i östra delen av Mantorp.

Bevarandemål

Att arten ska finnas kvar och helst öka i området. Det ska finnas minst 0,5 ha torr, kalkrik öppen mark med berg i dagen.

Negativ påverkan

- Igenväxning av träd och buskar, som skymmer solljuset, runt hållarna.
- Gräs och förna, som hindrar frösättning av hällebräcka på hållarna.

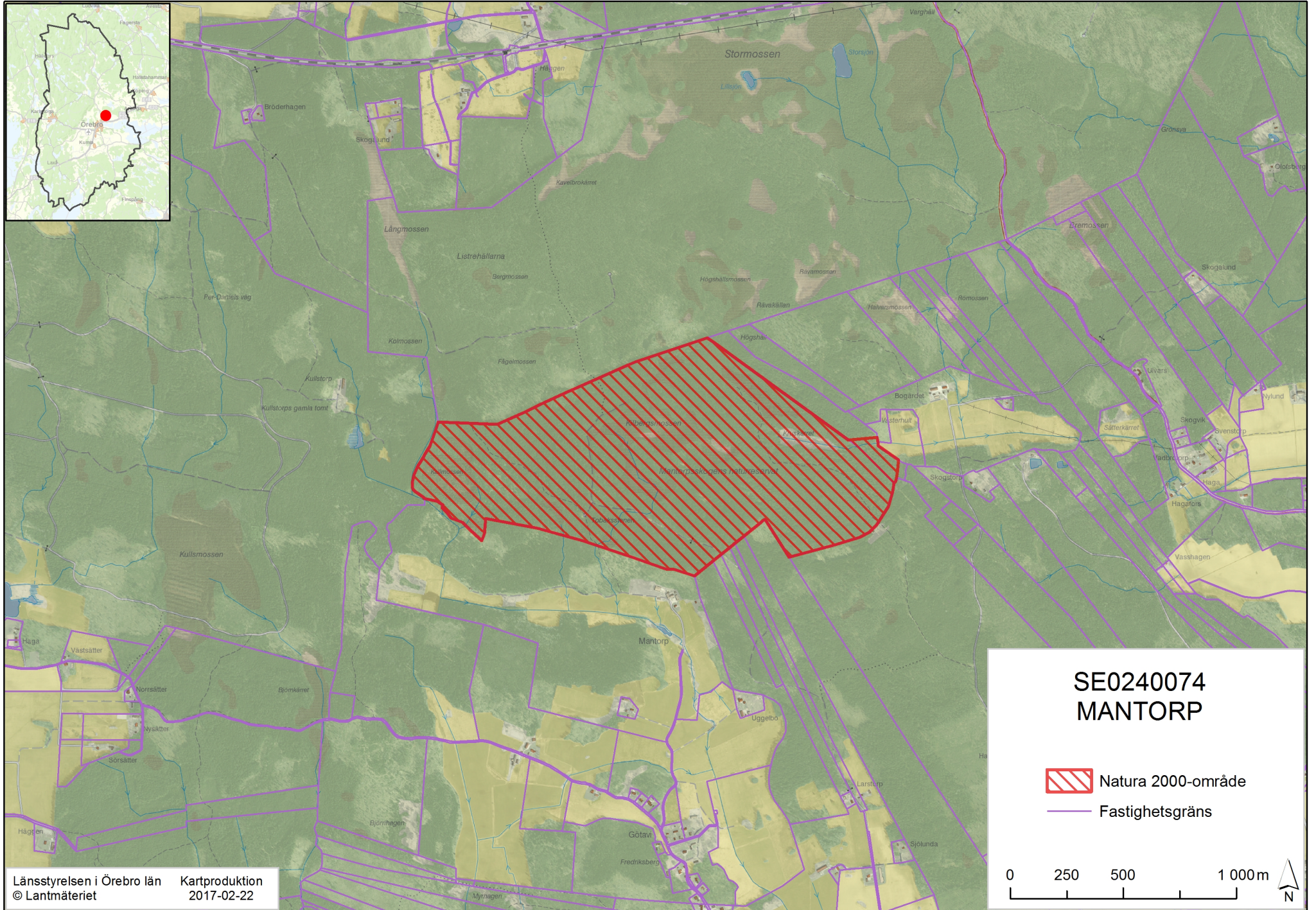
Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet är okänt (en inventeringsinsats bör göras snarast). Senaste rapporterade fyndet av arter är från 2007 då 31 exemplar hittades.

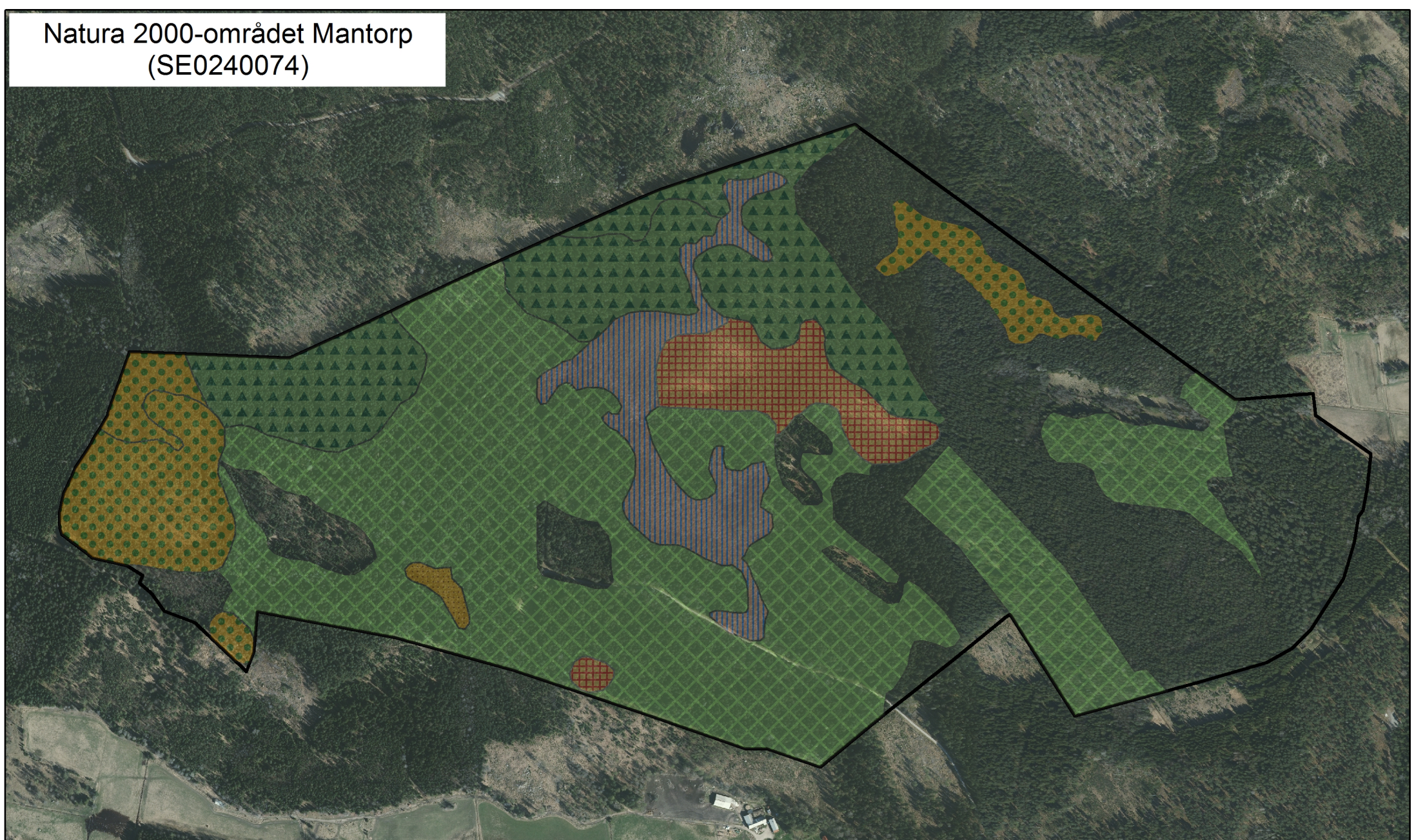
Dokumentation

- Artportalen, ArtDatabanken SLU (www.artportalen.se).
- Hellberg, E. 2004. Hällebräcka i fem Natura 2000 områden i Örebro län. Internt arbetsmaterial, Länsstyrelsen i Örebro län.
- Janzon, G, 1973, Översiktlig naturinventering av Glanshammars kommun. Naturvårdsenheten, Länsstyrelsen i Örebro län.
- Länsstyrelsen i Örebro län, 1984. Naturvårdsöversikt i Örebro län, 1984. Publikationsnr: 1984:5.
- Länsstyrelsen i Örebro län. Mantorpsskogen Sammanställning över områdets unika flora. opublicerat arbetsmaterial. Utförd av KG. Nilsson och Lennart Carlsson.
- Länsstyrelsen i Örebro län. 1998. Våtmarker i Örebro län, södra delen, publikation 1998:8. Länsstyrelsens Floraregister.
- Område med värdefull flora vid Mantorp. Löfgren, Lars, 1999. Hällebräcka, *Saxifraga osloënius* i Närke. Publikation 2002:10.
- Malmgren, U. 1982. Västmanlands flora. Stockholm.
- Naturvårdsverket, 1994. Myrskyddsplan för Sverige.
- Nilsson, T., 1990. Hällebräcka - några uppgifter om utbredning och biologi. Svensk Bot. Tidskr. 84: 105–110.

Översiktskarta

Natura 2000-området Mantorp (SE0240074)

Naturtyp

	7160 - Källor och källkärr		9050 - Näringsrik granskog		Yttergräns
	7230 - Rikkärr		9080 - Lövsumpskog		
	9010 - Taiga		91D0 - Skogsbevuxen myr		

0 100 200 400 m

Kartproduktion
2017-02-23

Länsstyrelsen i Örebro län
© Lantmäteriet

Länsstyrelsen
Örebro län

Länsstyrelsen i Örebro län
Stortorget 22, 701 86 Örebro
010-224 80 00
orebro@lansstyrelsen.se
www.lansstyrelsen.se/orebro